

Sygn. akt V ACa 318/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Daniszewska
Sędziowie:	SA Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.) SO del. Leszek Jantowski
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2019 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) w B.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 1 marca 2018 r., sygn. akt I C 2318/16

I. oddala apelację;

II. nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego.

SSO del. Leszek Jantowski SSA Anna Daniszewska SSA Teresa Karczyńska – Szumilas

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 318/18

UZASADNIENIE

Powódka M. B. domagała się zasądzenia od Skarbu Państwa - Wojewody (...) w B. kwoty 423.679,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 listopada 2016r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania w związku ze stwierdzeniem nieważności decyzji nacjonalizacyjnej w odniesieniu do nieruchomości stanowiącej jej własność.

Pozwany Skarb Państwa - Wojewody (...) w B. wniósł o oddalenie powództwa, kwestionując je zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Pozwany wskazał, że stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej nie

skutkuje automatycznym uprawnieniem do odszkodowania, zaś powódka nie wykazała wysokości ewentualnej szkody. Pozwany podniósł nadto, że zasądzenie odszkodowania od wskazywanej przez powódkę daty – udzielenia przez pozwanego odpowiedzi na wezwanie do zapłaty – prowadziłoby do jej podwójnego wynagrodzenia za fakt niemożności skorzystania z odszkodowania, zarówno poprzez odsetki ustawowe, jak i poprzez uwzględnienie przy orzekaniu wyższych cen z daty ustalania odszkodowania.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 1 marca 2018r. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 343.600,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 marca 2018r. do dnia zapłaty, w pozostałej części oddalił powództwo oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd I instancji ustalił, że dnia 14 marca 1964r. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w W. wydało decyzję nr RL. V – (...) o przejęciu na własność Skarbu Państwa – Państwowego Funduszu Ziemi, jako opuszczonej, niezbudowanej nieruchomości rolnej o powierzchni 8.59 ha, położonej we wsi O. „grom. D. pow. W.”, stanowiącej własność powódki. Decyzją z dnia 2 sierpnia 2016r. Wojewoda (...) w B. stwierdził nieważność decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w W. nr RL. V – (...) z dnia 14 marca 1964r. Wartość nieruchomości powódki według stanu na dzień 14 marca 1964r. i według cen obecnych wynosi 343.600,00 zł.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powódka poniosła szkodę na skutek wydania decyzji przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w W. z dnia 14 marca 1964r. nr RL. V – (...). Sąd Okręgowy przywołał treść art. 160 § 1 i 2 k.p.a. oraz wskazał, że skoro do odszkodowania stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, to do ustalania jego wysokości znajduje zastosowanie art. 363 § 2 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie nie istniały żadne szczególne okoliczności wskazane tym przepisem, zatem odszkodowanie należne powódce zostało ustalone według stanu nieruchomości z dnia wydania decyzji o pozbawieniu powódki jej własności, a według cen aktualnych; wartość nieruchomości ustalona na podstawie wiarygodnej opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości wynosi 343.600,00 zł. Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu że powódka nie poniosła szkody, gdyż na skutek stwierdzenia nieważności decyzji nadal jest właścicielem nieruchomości, albowiem twierdzenie takie pomija fakt, że z ksiąg wieczystych nieruchomości wynika, że obecnie to inne osoby są ich właścicielami i nabyły je w dobrej wierze, korzystając z domniemania z art. 3 ust.1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Przysługujące powódce naprawienie szkody może więc mieć postać wyłącznie pieniężną, a nie zwrotu nieruchomości w naturze (art. 363 § 1 k.c.). Orzekając o odsetkach od zasądzonego na rzecz powódki odszkodowania, na mocy art. 476 k.c., Sąd Okręgowy stwierdził, że ich datę początkową stanowi dzień wydania wyroku. Sąd Okręgowy wskazał, że odsetki mają funkcje waloryzacyjną, taką samą rolę pełni ustalenie wysokości odszkodowania według cen aktualnych, zatem gdyby odsetki zostały zasądzone za wcześniejszy okres, to doszłoby do podwójnej waloryzacji. Tak zasądzone odsetki bieglyby nadto od dnia, w którym wartość nieruchomości mogła być zupełnie inna i nie była przedmiotem ustaleń. Powództwo zostało oddalone w części dotyczącej kwoty 80.079 zł z tytułu utraconych korzyści, albowiem przepis art. 160 § 1 k.p.a. przewiduje odszkodowanie tylko za rzeczywistą szkodę. Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Okręgowy zastosował zasadę ich rozdzielnia stosownie do wyniku postępowania.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w T. wywiodła powódka, zaskarżając go w części, tj. w zakresie ustalenia odsetek od zasądzonego na jej rzecz świadczenia od dnia 1 marca 2018r.

Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego - art. 481 k.c. i art. 363 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od zasądzonego świadczenia od dnia wyrokowania, a nie od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu opinii biegłego z zakresu (...).

Skarżąca domagała się zmiany wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez ustalenie daty początkowej biegu terminu odsetek ustawowych za opóźnienie na dzień 1 kwietnia 2017r. oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podkreśliła, że pozwany miał świadomość wysokości należnego powódce odszkodowania od daty doręczenia mu opinii biegłego z zakresu (...); wysokość dochodzonego odszkodowania jest równa kwocie wskazanej przez biegłego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, wskazując na niezasadność wywiedzionego środka zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Zarzut powódki dotyczący naruszenia prawa materialnego - art. 481 k.c. i art. 363 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od zasądzanego świadczenia od dnia wyrokowania, a nie od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu opinii biegłego z zakresu (...) pozostaje niezasadny. Przede wszystkim Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd Sądu Okręgowego, że dla ustalenia należnego powódce odszkodowania zastosowanie winien znaleźć przepis art. 362 § 2 k.c. Przepis ten służy kompensacji spadku wartości pieniądza, wywołanej wzrostem cen, a jego zastosowanie ma zapewnić poszkodowanemu realne, a zatem odnoszące się do aktualnych wartości, naprawienie doznanej szkody. Podobnie, odsetki obok funkcji represyjnej, pełnią również funkcję waloryzacyjną, zmierzając do zapewnienia wierzycielowi spełnienia oczekiwanego świadczenia w terminie, ale także do wyrównania ewentualnej różnicy w wartości kapitału, jaki uzyskał, wynikłej z upływu czasu; łączna suma odszkodowania i odsetek nie może przewyższać wysokości szkody (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 lutego 2018r. w sprawie I ACa 240/17 i wskazana w nim judykatura, LEX 2449731). Jednocześnie, skoro zgodnie z przepisem art. 316 §1 k.p.c., sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w dacie zamknięcia rozprawy, to stwierdzić należy, że ceny przyjęte przez Sąd I instancji wyznaczały także wartość przedmiotowej nieruchomości w dacie wydania zaskarżonego wyroku, a nie tylko w dacie sporządzenia opinii przez biegłego z zakresu (...), czy też jej doręczenia pozwanemu. Podkreślić należy, że skarżąca nawet nie wskazuje przy tym, aby pomiędzy doręczeniem jej opinii biegłego z zakresu (...), a datą wyrokowania w przedmiotowej sprawie nastąpiła jakakolwiek zmiana wartości nieruchomości. Zatem od chwili wyrokowania można dopiero mówić o opóźnieniu się dłużnika w zapłacie odszkodowania ustalonego według tych cen i w konsekwencji dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki ustawowe za opóźnienie. Stwierdzić także należy, że dopiero zaskarżony wyrok przesądził o wysokości należnego powódce odszkodowania, zaś opinia biegłego z zakresu (...) wskazując na wartość przedmiotowej nieruchomości była przez pozwanego kwestionowana w piśmie procesowym z 11 kwietnia 2017r. (data prezentaty).

Wobec powyższych okoliczności apelacja podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., uznając że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w znaczeniu przyjętym przez ten przepis. Powódka została poszkodowana decyzją władzy państwowej, przez wiele lat nie korzystała z nieruchomości, której dotyczyła nieważna decyzja administracyjna, a nadto jej sytuacja majątkowa uzasadniała zwolnienie jej od kosztów sądowych. Powyższe okoliczności oraz subiektywnie uzasadnione przekonanie powódki o zasadności wywiedzionego środka zaskarżenia uzasadniały zastosowanie w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego art. 102 k.p.c.